

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 152/2021

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τμήμα Γ΄

Συνεδρίαση της 13^{ης} Οκτωβρίου 2021

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Θεόδωρος Ψυχογιός, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., Δήμητρα Κεφάλαια, Αθηνά Αλεφάντη, Χρήστος Μητκίδης, Βασιλική Παπαθεοδώρου, Μαρία Σπάσου, Ευάγγελος Μαρίνης, Περικλής Αγγέλου, Νικόλαος Πατηνιώτης, Νομικοί Σύμβουλοι.

Εισηγήτρια: Παρασκευή Μίληση, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο)

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 41915/23-8-2021 έγγραφο του Υπουργείου Δικαιοσύνης / Γεν Δ/ση Δικαιοσύνης (Β').

Ερώτημα: Ερωτάται εάν είναι δύναται να επαναδιοριστεί, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 27 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων», Δικηγόρος που έχει απωλέσει αυτοδίκαια τη δικηγορική ιδιότητα και έχει διαγραφεί από το μητρώο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, εφόσον δεν έχει τηρήσει την υποχρέωση της παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων».

Στο πιο πάνω ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ΄) γνωμοδοτεί ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, όπως τα στοιχεία αυτά συμπληρώθηκαν μετά την υποβολή του Ερωτήματος και την σύνταξη της Εισήγησης, προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1. Με το με αριθ. πρωτ. 8615/30-6-2021 έγγραφο του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών διαβιβάστηκε στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, η εξώδικη διαμαρτυρία - δήλωση του Χ.Σ. προς την ετερόρρυθμη εταιρεία με την επωνυμία «GREEK LOSS ASSESSORS ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΤΕΡΟΠΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», νομίμως εκπροσωπούμενη από τον ομόρρυθμο εταίρο - διαχειριστή και ταμία της Α.Σ-Μ., Δικηγόρο Αθηνών, μετά των συνημμένων σε αυτή εγγράφων, προκειμένου να προβεί σε κάθε νόμιμη ενέργεια, σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 1δ και 3 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων». Από τα συνημμένα σε αυτήν έγγραφα προέκυπτε ότι την 9-4-2019 συστήθηκε η ετερόρρυθμη εταιρεία με την επωνυμία «GREEK LOSS ASSESSORS ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΤΕΡΟΠΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», με το διακριτικό τίτλο «GLA», νομίμως εκπροσωπούμενη από τον ομόρρυθμο εταίρο - διαχειριστή και ταμία Α.Σ-Μ., Δικηγόρο Αθηνών.

2. Στη συνέχεια ο εν λόγω Δικηγόρος υπέβαλε προς τον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών την από 1-7-2021 αίτηση παραίτησης από το δικηγορικό λειτούργημα, την οποία έκανε αποδεκτή το Διοικητικό Συμβούλιο του οικείου συλλόγου, με την από 1-7-2021 απόφασή του, γνωστοποιώντας το γεγονός στην ως άνω αρμόδια Υπηρεσία, με το με αριθμ. πρωτ. 8946/7-7-2021 έγγραφό του.

3. Επειδή η αίτηση παραίτησης του Α.Σ-Μ. κατατέθηκε στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών μετά τη γνωστοποίηση στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, της προαναφερόμενης εξώδικης αναφοράς, η ως άνω υπηρεσία προχώρησε άμεσα, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των παρ. 1 εδ. δ' και 3 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων», στην έκδοση και δημοσίευση της με αριθμ. πρωτ. 35780/15-7-2021 Πράξης της Προϊστάμενης της Γενικής Διεύθυνσης Δικαιοσύνης του Υπουργείου Δικαιοσύνης (ΦΕΚ 1664/Γ/26-7-2021), με την οποία διαπιστώθηκε η αυτοδίκαιη αποβολή από το δικηγορικό λειτούργημα, του Α.Σ-Μ., Δικηγόρου Αθηνών, από 9-4-2019, ημερομηνία σύστασης της ως άνω ετερόρρυθμης εταιρείας, στην οποία

συμμετείχε ως ομόρρυθμος εταίρος, θέση ασυμβίβαστη προς το δικηγορικό λειτούργημα.

4. Ήδη ο ανωτέρω, με την από 27-7-2021 αίτησή του προς το τμήμα Δικηγορικού Λειτουργήματος & Δικαστικών Επιμελητών του Υπουργείου Δικαιοσύνης, υπέβαλε τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για τον επαναδιορισμό του στο Πρωτοδικείο Πειραιώς, προσκομίζοντας, επίσης (α) την με αριθμ. πρωτ. 23977228/2-7-2021 ανακοίνωση της Προϊσταμένης του Γ.Ε.ΜΗ του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Αθηνών, από την οποία προκύπτει ότι από 30-6-2021 καταχωρήθηκε, με ΚΑΚ 2575047, στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ), ιδιωτικό συμφωνητικό τροποποίησης του Καταστατικού της ως άνω εταιρίας, σύμφωνα με το οποίο ο ομόρρυθμος εταίρος Α.Σ-Μ. αποχώρησε από αυτή και αντικαταστάθηκε από νέα ομόρρυθμη εταίρο και (β) την με αριθμ. πρωτ. 2407521/21-7-2021 ανακοίνωση της Προϊσταμένης του Γ.Ε.ΜΗ του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Αθηνών, από την οποία προκύπτει ότι από 16-7-2021 καταχωρήθηκε, με ΚΑΚ 2587666, στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ), ιδιωτικό συμφωνητικό λύσης της ως άνω εταιρίας και θέσης της σε εκκαθάριση.

5. Ενόψει των ανωτέρω, προέκυψε προβληματισμός της Υπηρεσίας, σχετικά με το εάν δύναται να επαναδιοριστεί, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 27 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων», δικηγόρος που έχει απολέσει αυτοδίκαια τη δικηγορική του ιδιότητα και έχει διαγραφεί από το μητρώο του οικείου δικηγορικού Συλλόγου, εφόσον δεν έχει τηρήσει την υποχρέωση της παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων».

Νομοθετικό Πλαίσιο

6. Στις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 4 περ. β, 6, 7, 25 παρ. 4 και 27 παρ. 1 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων» (Α' 208) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1 «Η φύση της δικηγορίας»

«1. Ο δικηγόρος είναι δημόσιος λειτουργός. Το λειτούργημα του αποτελεί θεμέλιο του κράτους δικαίου. 2. Περιεχόμενο του λειτουργήματος είναι η εκπροσώπηση και υπεράσπιση του εντολέα του σε κάθε δικαστήριο, αρχή ή υπηρεσία ή εξωδικαστικό θεσμό, η παροχή νομικών συμβουλών και γνωμοδοτήσεων, όπως επίσης και η συμμετοχή του σε θεσμοθετημένα όργανα ελληνικά ή διεθνή.»

Άρθρο 2 «Η θέση του δικηγόρου στην απονομή της Δικαιοσύνης»

«Ο δικηγόρος είναι συλλειτουργός της δικαιοσύνης. Η θέση του είναι θεμελιώδης, ισότιμη, ανεξάρτητη και αναγκαία για την απονομή της.»

Άρθρο 4 «Απόκτηση της δικηγορικής ιδιότητας»

«Τη δικηγορική ιδιότητα αποκτά εκείνος:

α) β) για τον οποίο εκδίδεται απόφαση διορισμού από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (στο εξής Υπουργός Δικαιοσύνης), η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, γ) δ)

Άρθρο 6 «Προϋποθέσεις δικηγορικής ιδιότητας – Κωλύματα»

«Ο δικηγόρος πρέπει:

1. Να είναι Έλληνας πολίτης ή πολίτης κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλου κράτους, που είναι συμβαλλόμενο στη Σύμβαση Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Έλληνας το γένος μπορεί να διορισθεί δικηγόρος μετά από άδεια του Υπουργού Δικαιοσύνης, που εκδίδεται ύστερα από τη διατύπωση γνώμης του οικείου δικηγορικού συλλόγου.
2. Να είναι κάτοχος πτυχίου Νομικού Τμήματος ή Νομικής Σχολής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της ημεδαπής ή άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε., εφόσον έχει περατώσει με επιτυχία τη διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 15 του Τμήματος Β', ή τρίτου κράτους, εφόσον αυτό έχει αναγνωρισθεί από τον Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), που προβλέπεται στο άρθρο 1 του ν. 3328/2005 (Α' 80).
3. Κατ' εξαίρεση της παρ. 1, πολίτης τρίτης χώρας, που διαμένει νομίμως στην ημεδαπή, μπορεί να διορισθεί δικηγόρος, εφόσον είναι απόφοιτος Τμήματος Νομικής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος στην Ελλάδα με ελάχιστο βαθμό (μέσο όρο) πτυχίου επτά κόμμα πέντε (7,5) και κατέχει Μεταπτυχιακό Τίτλο Σπουδών Τμήματος Νομικής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της ημεδαπής.
4. Να μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα:
 - α) για κακούργημα,
 - β) για τα εγκλήματα της κλοπής, υπεξαίρεσης, εκβίασης, πλαστογραφίας, νόθευσης, δωροδοκίας, τοκογλυφίας, ψευδορκίας, απάτης και απιστίας.
5. Να μην έχει στερηθεί αμετάκλητα των πολιτικών δικαιωμάτων του. Αποκλείεται ο διορισμός του για όσο χρόνο διαρκεί η στέρηση αυτή.

6. Να μην έχει τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση, πλήρη ή μερική, κατά το άρθρο 1676 του Αστικού Κώδικα. Αποκλείεται ο διορισμός του για όσο χρόνο διαρκεί η συμπαράσταση αυτή.

7. Να μην φέρει την ιδιότητα του κληρικού ή μοναχού.»

Άρθρο 7 «Αυτοδίκαιη απώλεια και αποβολή της ιδιότητας του δικηγόρου»

«1. Αποβάλλει αυτοδίκαια την ιδιότητα του δικηγόρου και διαγράφεται από το μητρώο του συλλόγου του οποίου είναι μέλος:

α) Εκείνος που στο πρόσωπο του συντρέχει περίπτωση από αυτές που αποκλείουν τη δυνατότητα διορισμού του ως δικηγόρου κατά τις διατάξεις του Κώδικα. β) Εκείνος που μετά τον διορισμό του στερείται για οποιονδήποτε λόγο την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη ή του πολίτη κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Το προηγούμενο εδάφιο δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση της παρ. 3 του άρθρου 6. γ) Εκείνος που διορίζεται ή κατέχει οποιαδήποτε έμμισθη θέση με σύμβαση εργασιακής ή υπαλληλικής σχέσης σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή υπηρεσία δημόσια (πολιτική ή στρατιωτική), δικαστική, δημοτική ή νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης επιφυλασσομένης της διάταξης του άρθρου 31 του Κώδικα. δ) Εκείνος που αποκτά την εμπορική ιδιότητα με βάση τον εμπορικό νόμο ή ασκεί έργα ή καθήκοντα διευθύνοντος ή εντεταλμένου συμβούλου, διοικητή, διαχειριστή ή εκπροσώπου σε οποιαδήποτε κεφαλαιουχική ή προσωπική εμπορική επιχείρηση ή κοινοπραξία (εκτός αν στην τελευταία περίπτωση άλλος ειδικός νόμος ορίζει διαφορετικά). ε) Εκείνος που ασκεί άλλο επάγγελμα, και ιδιαίτερα εμπόρου ή μεσίτη, καθώς και κάθε άλλη εργασία, υπηρεσία ή απασχόληση που δεν συνάδει με το δικηγορικό λειτούργημα. 2. Δικηγόρος, που στο πρόσωπό του συντρέχει μία από τις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου, υποχρεούται να προβεί σε σχετική δήλωση, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, στον σύλλογο που ανήκει και να υποβάλλει την παραίτησή του. 3. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης, αυτεπάγγελτα ή ύστερα από αίτηση του οικείου δικηγορικού συλλόγου, βεβαιώνει την απώλεια της ιδιότητας του δικηγόρου, αφότου επήλθε το γεγονός που την προκάλεσε. Η απόφαση αυτή, ανακοινώνεται στον οικείο δικηγορικό σύλλογο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το κύρος των διαδικαστικών και δικονομικών πράξεων που διενήργησε ο δικηγόρος μέχρι την έκδοση της πιο πάνω απόφασης δεν θίγεται.»

Άρθρο 25 παρ. 4:

«4. Ο δικηγόρος δικαιούται να παραιτηθεί από το λειτούργημα του. Η αίτηση παραίτησης υποβάλλεται στο διοικητικό συμβούλιο του οικείου δικηγορικού συλλόγου, το οποίο διαγράφει υποχρεωτικά από το μητρώο τον παραιτούμενο δικηγόρο αυθημερόν, προκαλώντας ταυτόχρονα και τη σχετική απόφαση αποδοχής της παραίτησης από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.»

Άρθρο 27 παρ. 1:

«1. Δικηγόρος, που παραιτήθηκε από το δικηγορικό λειτούργημα, δύναται να επαναδιορισθεί, εφόσον δεν έχουν παρέλθει πέντε (5) χρόνια από την παραίτησή του ή και μετά την πάροδο της πενταετίας υπό την προϋπόθεση ότι ασκούσε καθήκοντα συναφή με τη νομική επιστήμη και πρακτική. Δεν επιτρέπεται επαναδιορισμός δικηγόρου που απώλεσε τη δικηγορική ιδιότητα, λόγω καταδίκης του από ποινικό δικαστήριο για τα αδικήματα του άρθρου 6 του Κώδικα ή στον οποίο έχει επιβληθεί ποινή οριστικής παύσης από το ανώτατο πειθαρχικό.»

Στις διατάξεις των άρθρων 249 παρ. 1, 261 παρ. 1, 264 παρ. 1 και 271 του ν. 4072/2012 ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 249 «Έννοια, εφαρμοζόμενες διατάξεις»

«1. Ομόρρυθμη είναι η εταιρεία με νομική προσωπικότητα που επιδιώκει εμπορικό σκοπό και για τα χρέη της οποίας ευθύνονται παράλληλα όλοι οι εταίροι απεριόριστα και εις ολόκληρον.»

Άρθρο 261 «Εκούσια έξοδος εταίρου»

«1. Ο εταίρος μπορεί με δήλωση του προς την εταιρεία και τους λοιπούς εταίρους να εξέλθει από την εταιρεία, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στην εταιρική σύμβαση.»

Άρθρο 264 «Δικαιώματα και υποχρεώσεις εξερχόμενου και αποκλειόμενου εταίρου»

«1. Σε περίπτωση εξόδου ή αποκλεισμού εταίρου η εταιρεία του αποδίδει αυτούσια τα αντικείμενα που είχε εισφέρει κατά χρήση.

Άρθρο 271 «Έννοια. Εφαρμοζόμενες διατάξεις»

«1. Ετερόρρυθμη εταιρεία είναι η εταιρεία με νομική προσωπικότητα, που επιδιώκει εμπορικό σκοπό και για τα χρέη της οποίας ένας τουλάχιστον από τους εταίρους ευθύνεται περιορισμένα (ετερόρρυθμος εταίρος), ενώ ένας άλλος τουλάχιστον από τους εταίρους ευθύνεται απεριόριστα (ομόρρυθμος εταίρος). 2. Εφόσον δεν υπάρχει ειδική

ρύθμιση στο παρόν κεφάλαιο, στην ετερόρρυθμη εταιρεία εφαρμόζονται οι διατάξεις για την ομόρρυθμη εταιρεία.»

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προεκτεθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, συνάγονται τα ακόλουθα:

7. Ο νομοθέτης θεωρεί την άσκηση της δικηγορίας όχι μόνο ως ελεύθερο επάγγελμα αλλά και ως δημόσιο λειτούργημα. Για το λόγο αυτό, η άσκησή της επιτρέπεται μόνο στα πρόσωπα που διαθέτουν τα κατάλληλα τυπικά και ηθικά προσόντα, τα οποία κείται εντός του περιθωρίου εκτίμησης του νομοθέτη, και το δικηγορικό επάγγελμα υπόκειται σε καθεστώς ρυθμίσεων, οι οποίες αποβλέπουν στην ευπρεπή άσκηση αυτού, με σκοπό τη δημιουργία αυστηρού καθεστώτος και χάριν της διαφύλαξης του κύρους του αλλά και της εύρυθμης λειτουργίας της Δικαιοσύνης (πρβλ. ΣτΕ 347/2020, 1524/2017, 3999/2015, 2496/2015).

8. Κινούμενος μέσα στο πλαίσιο αυτό, ο νομοθέτης, με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013, καθιστά σαφές ότι δεν ανέχεται τη συνέχιση της άσκησης δικηγορίας από πρόσωπα που θεωρεί ότι έπαυσαν να πληρούν τα απαιτούμενα τυπικά ή ηθικά κριτήρια, ώστε να εξασφαλίζεται τόσο η αναγκαία εμπιστοσύνη προς το πρόσωπό τους, όσο και η διαφύλαξη του κύρους του δικηγορικού επαγγέλματος γενικά. Συνεπώς, με τους λόγους αποβολής της δικηγορικής ιδιότητας που εισάγει η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013, οι οποίοι συνάπτονται άμεσα με τον διπλό χαρακτήρα της δικηγορίας, ως ελευθερίου επαγγέλματος και δημοσίου λειτουργήματος, επιδιώκεται η εξυπηρέτηση σκοπού δημοσίου συμφέροντος, ο οποίος συνίσταται στην ομαλή λειτουργία της Δικαιοσύνης, με την άσκηση της δικηγορίας από πρόσωπα που διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα (πρβλ. ΣτΕ 347/2020, 2480/2018, 931/2018, 3999/2015, 2496/2015). Συνακόλουθα, σύμφωνα με την προαναφερόμενη διάταξη, σε περίπτωση που δικηγόρος αποκτήσει την εμπορική ιδιότητα, με βάση τον εμπορικό νόμο, ή ασκεί έργα ή καθήκοντα διευθύνοντος ή εντεταλμένου συμβούλου, διοικητή, διαχειριστή ή εκπροσώπου σε οποιαδήποτε κεφαλαιουχική ή προσωπική εμπορική επιχείρηση ή κοινοπραξία, αποβάλλει αυτοδίκαια την ιδιότητα του δικηγόρου και διαγράφεται από το μητρώο του συλλόγου του οποίου είναι μέλος, κατ' εφαρμογή

των προβλεπομένων στην παρ. 1 περ. δ' του άρθρου 7 του ν. 4194/2013. Δικηγόρος στο πρόσωπο του οποίου συνέτρεξε η παραπάνω περίπτωση, υποχρεούται, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 2 του ίδιου άρθρου: α) να δηλώσει στο Δικηγορικό Σύλλογό του ότι επήλθε στο πρόσωπό του γεγονός που επέφερε την αυτοδίκαιη απώλεια της ιδιότητας του, ως δικηγόρου και β) να υποβάλει την παραίτησή του. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, από τη συνδυαστική ερμηνεία των διατάξεων των παρ. 1 και 3 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013, δικηγόρος στο πρόσωπο του οποίου συνέτρεξε μία από τις προβλεπόμενες στην παρ. 1 περιπτώσεις, αποβάλλει αυτοδίκαια τη δικηγορική ιδιότητα, εκδίδεται, δε, υποχρεωτικά, είτε αυτεπάγγελα είτε ύστερα από αίτηση του οικείου δικηγορικού συλλόγου, διαπιστωτική πράξη του Υπουργού Δικαιοσύνης, με την οποία διαπιστώνεται απλώς, κατά δέσμια αρμοδιότητα, η αυτοδικαίως επελθούσα, ήδη από το χρόνο που επήλθε το γεγονός που την προκάλεσε, απώλεια της δικηγορικής ιδιότητας (Γν. ΝΣΚ 44/2020, πρβλ. Σ.τ.Ε. 2496/2015, 2932/2015).

9. Περαιτέρω, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 25 του ν. 4194/2013, κάθε δικηγόρος έχει πάντοτε το δικαίωμα να παραιτηθεί από το λειτούργημα του, με αίτηση που υποβάλλει στο διοικητικό συμβούλιο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, το οποίο είναι υποχρεωμένο να τον διαγράψει άμεσα, από το μητρώο που τηρεί, προκαλώντας ταυτόχρονα τη σχετική απόφαση αποδοχής της παραίτησης από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η περίπτωση αυτή, η οποία αφορά σε οικειοθελή παραίτηση, είναι διάφορη της περίπτωσης της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 7 του ίδιου νόμου, με την οποία θεσπίζεται υποχρέωση του δικηγόρου, στο πρόσωπο του οποίου συντρέχει περίπτωση αυτοδίκαιης απώλειας της δικηγορικής του ιδιότητας: α) να δηλώσει το γεγονός στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο, «χωρίς υπαίτια καθυστέρηση» και β) να υποβάλει την παραίτησή του.

10. Τέλος, σύμφωνα με τη διάταξη του εδ. α' της παρ. 1 του άρθρου 27 του ν. 4194/2013, κατά κανόνα, επιτρέπεται ο επαναδιορισμός δικηγόρου που παραιτήθηκε από το δικηγορικό λειτούργημα, εφόσον δεν έχουν παρέλθει πέντε (5) χρόνια από την παραίτησή του ή και μετά την πάροδο της πενταετίας, υπό την προϋπόθεση ότι ασκούσε καθήκοντα συναφή με τη νομική επιστήμη και πρακτική. Ακολούθως, το εδάφιο β' της ίδιας παραγράφου απαγορεύει ρητά τον επαναδιορισμό δικηγόρου στις περιπτώσεις που αυτός απώλεσε τη δικηγορική ιδιότητα, λόγω καταδίκης από ποινικό

δικαστήριο για τα αδικήματα του άρθρου 6 του Κώδικα ή στον οποίο έχει επιβληθεί ποινή οριστικής παύσης από το ανώτατο πειθαρχικό. Κατ' αρχάς, από τη γραμματική διατύπωση της διάταξης του εδ. α' της παρ. 1 του άρθρου 27 του ν. 4194/2013 προκύπτει ότι η ρύθμιση αυτή αφορά μόνο σε περιπτώσεις επαναδιορισμού δικηγόρου μετά από οικειοθελή παραίτηση, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 25 παρ. 1 και δεν καταλαμβάνει τις περιπτώσεις αυτοδίκαιης αποβολής της δικηγορικής ιδιότητας (Κωνσταντίνου Ε. Γώγου, Ιωάννη Μ. Κωνσταντίνου, «Κώδικας Δικηγόρων», Ερμηνεία κατ' άρθρο, σελ. 77 επομ.). Η παραπάνω άποψη ενισχύεται από το γεγονός ότι μόνο στις περιπτώσεις αυτές, η απώλεια της δικηγορικής ιδιότητας επέρχεται ως αποτελέσματα της υποβολής παραίτησης. Αντίθετα, στις περιπτώσεις αυτοδίκαιης απώλειας δικηγορικής ιδιότητας, η αποβολή της δικηγορικής ιδιότητας δεν επέρχεται ως αποτέλεσμα της υποβολής παραίτησης, ούτε άρχεται από το χρόνο υποβολής της, ακόμα και σε περίπτωση που αυτή υποβληθεί, αλλά λόγω της κτήσης εκ μέρους του δικηγόρου κάποιας ιδιότητας που εκ του νόμου συνεπάγεται απώλεια της δικηγορικής του ιδιότητας. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, η απώλεια, στις περιπτώσεις αυτές, ανατρέχει στο χρόνο κατά τον οποίο έλαβε χώρα το γεγονός στο οποίο οφείλεται, ανεξαρτήτως της υποβολής ή μη, εκ μέρους του δικηγόρου, της προβλεπόμενης στην παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013 παραίτησης ή του χρόνου της υποβολής της. Περαιτέρω, από τις διατάξεις των εδ. α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 27 του ν. 4194/2013, συνδυαστικά ερμηνευόμενες, προκύπτει ότι το ζήτημα της δυνατότητας ή μη επαναδιορισμού δικηγόρου ο οποίος δεν έχει παραιτηθεί αλλά έχει απολέσει τη δικηγορική ιδιότητα για κάποιο από τους λόγους που αναφέρονται στη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013, πλην της ποινικής του καταδίκης για τα αδικήματα του άρθρου 6 του Κώδικα ή της επιβολής ποινής οριστικής παύσης, κατ' αρχήν, δεν ρυθμίζεται. Ωστόσο, από τη γραμματική διατύπωση της διάταξης του εδ. β' της παρ. 1 του ως άνω άρθρου, προκύπτει ότι ο σκοπός που εξυπηρετεί είναι να διαφυλάξει το κύρος του δικηγορικού λειτουργήματος, με την αποτροπή της άσκησής του από πρόσωπα που δεν παρέχουν τις απαιτούμενες εγγυήσεις, ώστε τελικά να διαφυλάσσεται το κύρος της δικαιοσύνης και όχι να θέσει επιπλέον περιορισμούς στην άσκησή του. Επομένως, ως τέτοια πρέπει να ερμηνευθεί στενά, υπό την έννοια ότι ο νομοθέτης, κατ' εξαίρεση και μόνο στις ρητά προβλεπόμενες στη διάταξη αυτή περιπτώσεις, δεν ανέχεται τον επαναδιορισμό δικηγόρου, ενώ σε όλες τις άλλες

περιπτώσεις, ο επαναδιορισμός, κατ' αρχήν, επιτρέπεται, εφόσον, βεβαίως, έχει εκλείψει ο λόγος απώλειας της δικηγορικής ιδιότητας. Το συμπέρασμα αυτό συνάγεται και από το γεγονός ότι, όπως έχει γίνει δεκτό, ακόμα και σε περίπτωση καταδίκης για τα αδικήματα του άρθρου 6 του Κώδικα, εάν αρθούν οι κατά νόμο συνέπειες που απορρέουν από την καταδίκη, όπως συμβαίνει σε περίπτωση απονομής χάριτος, παύει να υφίσταται το κώλυμα επαναδιορισμού που προβλέπεται στη διάταξη του άρθρου 27 παρ. 1 εδ. β' του Ν. 4194/2013 και ο δικηγόρος έχει δικαίωμα να ζητήσει τον επαναδιορισμό του, για το μέλλον, υπό την προϋπόθεση, βεβαίως, ότι συντρέχουν στο πρόσωπό του όλες οι εκ της οικείας νομοθεσίας προβλεπόμενες προϋποθέσεις (Γν. ΝΣΚ 215/2019, ΣΤΕ 2588/2004, Γν. ΝΣΚ 215/2013). Και τούτο χωρίς να εξετάζεται η τήρηση εκ μέρους του της υποχρέωσης που του επιβάλλει η παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013 (πρβλ. Γν. ΝΣΚ 215/2019). Διάταξη της σχετικής νομοθεσίας η οποία αποκλείει τον επαναδιορισμό εκείνου που εξέπεσε, συνεπεία καταδίκης, μετά τη δημοσίευση στο ΦΕΚ του π.δ. περί απονομής χάριτος, με το οποίο ήρθαν οι συνέπειές της (όπως η διάταξη του άρθρου 27 παρ. 1 εδ. β' του Κώδικα Δικηγόρων), είναι ανίσχυρη και δεν μπορεί να εφαρμοσθεί, ως αντικείμενη στη συνταγματική διάταξη του άρθρου 47 παρ. 1 Σ. (ΣΤΕ 2588/2004, Γν. ΝΣΚ 202/1997). Για τον ίδιο δικαιολογητικό λόγο, επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, σε κάθε περίπτωση, εφόσον εκλείψει ο λόγος απώλειας της δικηγορικής ιδιότητας, γεννάται δικαίωμα επαναδιορισμού. Κριτήριο, δηλαδή, για τον επαναδιορισμό δικηγόρου που έχει απολέσει αυτοδικαίως την δικηγορική του ιδιότητα, για κάποιον από τους λόγους που προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013 «Κώδικα Δικηγόρων», είναι να έχει εκλείψει ο λόγος απώλειας της δικηγορικής ιδιότητας.

11. Αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή, ότι δηλαδή η μη υποβολή εκ μέρους του δικηγόρου, της προβλεπόμενης από την παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013 παραίτησης, συνεπάγεται την απαγόρευση του επαναδιορισμού του στο μέλλον, ακόμα και σε περίπτωση που στο πρόσωπό του έπαυσε να υφίσταται ο λόγος απώλειας της δικηγορικής ιδιότητας, οδηγεί σε υπέρμετρο περιορισμό της επαγγελματικής δραστηριότητας, που δεν δικαιολογείται από το γράμμα του νόμου (άρθρο 27 ν. 4194/2013), ενώ είναι και δυσανάλογος σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, που είναι η διαφύλαξη του κύρους της δικαιοσύνης και η αποτροπή άσκησης της από πρόσωπα που δεν διαθέτουν τα κατάλληλα τυπικά και ηθικά προσόντα. Μία τέτοια

ερμηνευτική εκδοχή, εξάλλου, καθιστά δυσμενέστερη τη θέση του δικηγόρου που απώλεσε τη δικηγορική ιδιότητα λόγω κτήσης εμπορικής ιδιότητας και δεν υπέβαλε την προβλεπόμενη από την παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013 παραίτηση, σε σχέση με εκείνον ο οποίος απώλεσε την ιδιότητά του λόγω ποινικής καταδίκης για τα συγκεκριμένα, ρητά προβλεπόμενα στο άρθρο 6 του Κώδικα, ποινικά αδικήματα, για τα οποία μάλιστα, λόγω της μεγαλύτερης απαξίας τους, ο νομοθέτης επιφύλαξε αυστηρότερη ρύθμιση. Τούτο διότι επιφυλάσσει στην περίπτωση αυτή αυστηρότερες, και κυρίως, αναπότρεπτες στο μέλλον συνέπειες, σε αντίθεση με την περίπτωση της απώλειας δικηγορικής ιδιότητας λόγω ποινικής καταδίκης, κατά την οποία, εάν αρθούν (π.χ. συνεπεία απονομής χάριτος) οι κατά νόμο συνέπειες που απορρέουν από την καταδίκη, ο απωλέσας την ιδιότητα δικηγόρος έχει πλέον δικαίωμα να ζητήσει τον επαναδιορισμό του, για το μέλλον, με μόνη προϋπόθεση ότι στο πρόσωπό του συντρέχουν όλες οι εκ της οικείας νομοθεσίας προβλεπόμενες προϋποθέσεις διορισμού ή επαναδιορισμού (Γν. ΝΣΚ 215/2019, ΣτΕ 2588/2004, Γν. ΝΣΚ 215/2013).

12. Εξάλλου, από τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 261 του ν. 4072/2012, η οποία, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 268 του ίδιου νόμου, εφαρμόζεται και επί ετερόρρυθμων εταιρειών, εφόσον δεν υφίσταται ειδικότερη διαφορετική ρύθμιση, προβλέπεται η δυνατότητα εκούσιας εξόδου εταίρου, η οποία γίνεται με μονομερή δήλωση του, απευθυντέα προς την εταιρεία και τους λοιπούς εταίρους, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στην εταιρική σύμβαση. Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 261 και 264 του ν. 4072/2012, συνάγεται ότι, επί ομόρρυθμης εταιρίας, η εταιρική ιδιότητα χάνεται και με την εκούσια αποχώρηση του εταίρου, κατόπιν μονομερούς δήλωσής του, διαπλαστικού χαρακτήρα, απευθυντέα στον εκπρόσωπο της εταιρίας και στους λοιπούς εταίρους, η οποία παράγει τα αποτελέσματά της από την κοινοποίησή της, εκτός αν το καταστατικό της εταιρίας απαγορεύει την έξοδο ή ρυθμίζει διαφορετικά το δικαίωμα εξόδου. Απέναντι στους καλόπιστους τρίτους αντιτάσσεται η αποχώρηση με τη δημοσίευση της δήλωσης του αποχωρούντος εταίρου στο Γ.Ε.ΜΗ. Στον εταίρο δηλαδή, που δεν επιθυμεί να συνεχίσει τη συμμετοχή του στην εταιρία, παρέχεται η δυνατότητα, να εξέλθει εκουσίως από αυτήν καταγγέλλοντας την εταιρική του συμμετοχή, με άμεσο αποτέλεσμα την έξοδό του από την εταιρία και τη συνέχιση της λειτουργίας της με τους λοιπούς εταίρους, χωρίς να πρέπει να αναμένει την κρίση του δικαστηρίου, όπως γινόταν στα προγενέστερα δίκαιο, όπου η καταγγελία της

εταιρίας επέφερε τη λύση της και ως εκ τούτου την έξοδο του εταίρου από αυτήν (Μ.Εφ.Θεσσαλ. 2109/2019, Εφ.Θεσσαλ. 387/2017, 570/2017, Β. Αντωνόπουλου, Δίκαιο Προσωπικών Εταιριών, Ε' έκδ. 2016, σελ. 119-120, Ν. Ρόκας, Έκδ. 7η, σελ. 159).

13. Στην προκειμένη περίπτωση, στο πρόσωπο του Α.Σ-Μ. συνέτρεχε λόγος αυτοδίκαιης απώλειας της δικηγορικής ιδιότητας, λόγω της συμμετοχής του ως ομόρρυθμου εταίρου, στην ετερόρρυθμη εταιρεία με την επωνυμία «GREEK LOSS ASSESSORS ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», ήδη από την 9-4-2019, ημερομηνία σύστασης της ως άνω εταιρείας, στην οποία συμμετείχε ως ομόρρυθμος εταίρος, θέση ασυμβίβαστη προς το δικηγορικό λειτούργημα. Για το λόγο αυτό, με την με αριθ. πρωτ. 35780/15-7-2021 Πράξη της Προϊστάμενης της Γενικής Διεύθυνσης Δικαιοσύνης του Υπουργείου Δικαιοσύνης (ΦΕΚ 1664/Γ/26-7-2021) διαπιστώθηκε η αυτοδίκαιη αποβολή του από το δικηγορικό λειτούργημα, από την παραπάνω ημερομηνία (9-4-2019). Η παραίτησή του, δε, κατά το χρόνο που υπεβλήθη (1-7-2021) και ενώ στο πρόσωπό του συνέτρεχε περίπτωση αυτοδίκαιης απώλειας της δικηγορικής του ιδιότητας, λόγω κτήσης εμπορικής ιδιότητας, δεν παράγει αποτελέσματα εν προκειμένω (πρβλ. Γν. ΝΣΚ 44/2020). Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, ανεξαρτήτως της υποβολής ή μη παραίτησης εκ μέρους του και του χρόνου υποβολής της, με την καταχώρηση στο Γ.Ε.ΜΗ., την 30-6-2021, όπως προκύπτει από την υπ' αριθμ. πρωτ. 2397228/2-7-2021 Ανακοίνωση του Γ.Ε.ΜΗ., του Ιδιωτικού Συμφωνητικού Τροποποίησης του Καταστατικού της ως άνω εταιρείας, με το οποίο ο ομόρρυθμος εταίρος Α.Σ-Μ. αποχώρησε από την εταιρεία και αντικαταστάθηκε από νέα ομόρρυθμη εταίρο, έπαυσε η εμπορική του ιδιότητα, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται πλέον ο λόγος απώλειας της δικηγορικής του ιδιότητας και να θεμελιώνεται δικαίωμα νέου διορισμού ή επαναδιορισμού του, εφόσον αυτός υποβάλει σχετικό αίτημα, δεδομένο ότι «αναβιώνουν» στο πρόσωπό του οι προϋποθέσεις διορισμού, υπό την αναγκαία προϋπόθεση ότι στο πρόσωπό του συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις διορισμού ή επαναδιορισμού (Γν. 215/2019, ΣτΕ 2588/2004).

14. Ενόψει αυτών και στο πλαίσιο συστηματικής ερμηνείας των παραπάνω διατάξεων του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων» και του ν. 4072/2012, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με την καταχώρηση στο Γ.Ε.ΜΗ., την 30-6-2021, του Ιδιωτικού Συμφωνητικού Τροποποίησης του Καταστατικού της ετερόρρυθμης εταιρείας με την επωνυμία

«GREEK LOSS ASSESSORS ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΤΕΡΟΠΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», με το οποίο ο Α.Σ-Μ. αποχώρησε από την εν λόγω εταιρεία και απώλεσε την εμπορική του ιδιότητα, έχει πλέον εκλείψει ο λόγος απώλειας της δικηγορικής του ιδιότητας, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται ως προς αυτόν κώλυμα επαναδιορισμού και να έχει δικαίωμα να ζητήσει τον επαναδιορισμό του, για το μέλλον, υπό την προϋπόθεση, βεβαίως, ότι συντρέχουν στο πρόσωπό του όλες οι εκ της οικείας νομοθεσίας προβλεπόμενες προϋποθέσεις, ανεξαρτήτως της προηγούμενης τήρησης, εκ μέρους του, της υποχρέωσης της παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων».

Απάντηση

15. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ'), γνωμοδοτεί, ομοφώνως, ότι με την καταχώρηση στο Γ.Ε.ΜΗ., την 30-6-2021, του Ιδιωτικού Συμφωνητικού Τροποποίησης του Καταστατικού της ετερόρρυθμης εταιρείας με την επωνυμία «GREEK LOSS ASSESSORS ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΤΕΡΟΠΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», με το οποίο ο Α.Σ-Μ. αποχώρησε από την εν λόγω εταιρεία και απώλεσε την εμπορική του ιδιότητα, έχει πλέον εκλείψει ο λόγος απώλειας της δικηγορικής του ιδιότητας, δεν υφίσταται ως προς αυτόν κώλυμα επαναδιορισμού και έχει δικαίωμα να ζητήσει τον επαναδιορισμό του, για το μέλλον, υπό την προϋπόθεση, βεβαίως, ότι στο πρόσωπό του συντρέχουν όλες οι εκ της οικείας νομοθεσίας προβλεπόμενες προϋποθέσεις, ανεξαρτήτως της προηγούμενης τήρησης, εκ μέρους του, της υποχρέωσης της παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων».

Θεωρήθηκε

Αθήνα, 18-10-2021

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος

Παρασκευή Μίληση

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.